

ARAŞTIRMA / RESEARCH

Hemşirelik ve İletişim Fakültesi Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rolü Tutumları ve Stresleri*Gender Role Stress and Attitudes of Nursing and Communication Faculty Students*Özlem DEMİREL BOZKURT¹, Gülşen IŞIK², Semra GÜN³¹Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği AD.²İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği AD.³T.C. Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Tepecik Eğitim ve Araştırma Hastanesi**Geliş tarihi/Received:** 10.06.2021**Kabul tarihi/Accepted:** 17. 09.2021**Sorumlu Yazar/Corresponding Author:****Özlem DEMİREL BOZKURT**, Dr. Öğr. Üyesi
Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Bornova/İZMİR
E-posta: ozlem.bozkurt@ege.edu.tr
ORCID: 0000-0002-7212-9140**Gülşen IŞIK**, Arş. Gör
ORCID: 0000-0002-0270-2415**Semra GÜN**, Uzman Hemşire
ORCID: 0000-0001-8661-852X**Öz****Amaç:** Bu çalışmanın amacı, hemşirelik ve iletişim fakültesi son sınıf öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rolü tutumlarının ve streslerinin belirlenmesidir.**Gereç ve Yöntem:** Çalışma tanımlayıcı tipte analitik bir çalışmadır. Çalışmanın evrenini İzmir ilindeki bir üniversitenin hemşirelik ve iletişim fakültesi son sınıf öğrencileri oluşturmuştur. Tabakalı örnekleme ve tesadüfi örnekleme yöntemleri kullanılarak toplam 195 öğrenci ile araştırma tamamlanmıştır. Veri toplamada, Birey Tanıtım Formu, Toplumsal Cinsiyet Rolü Tutum Ölçeği (TCRTÖ), Kadın Toplumsal Cinsiyet Rolü Stres Ölçeği (KTCRSÖ) ve Erkek Toplumsal Cinsiyet Rolü Stres Ölçeği (ETCRSÖ) uygulanmıştır.**Bulgular:** Öğrencilerin yaş ortalaması 23,36±2,41 yıldır ve %40,5'i hemşirelik bölümündedir. İletişim fakültesi öğrencilerinin kadın cinsiyet rolü, erkek cinsiyet rolü puanlarının, hemşirelik fakültesi öğrencilerinden anlamlı olarak yüksek olduğu saptanmıştır (p<0,05). Hemşirelik fakültesi kadın öğrencilerinin KTCRSÖ ile TCRTÖ toplam ve tüm alt boyutları arasında anlamlı pozitif yönlü ilişki varken (p<0,05), erkek öğrencilerin ETCRSÖ ile TCRTÖ arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı görülmüştür (p>0,05). İletişim fakültesi kadın öğrencilerinin KTCRSÖ ile TCRTÖ toplam, kadın-geleneksel-erkek cinsiyet rolü alt boyutları arasında anlamlı pozitif yönlü ilişki varken (p<0,05), erkek öğrencilerin ETCRSÖ ile sadece TCRTÖ erkek cinsiyet rolü alt boyutu arasında anlamlı pozitif yönlü ilişki olduğu saptanmıştır (p<0,05).**Sonuç:** Öğrencilerin toplumsal cinsiyet rolü streslerinin yüksek olduğu ancak eşitlikçi tutuma sahip oldukları bulunmuştur. Kadınların erkeklerden, iletişim fakültesi öğrencilerinin hemşirelik fakültesi öğrencilerinden daha yüksek puan aldığı görülmektedir.**Anahtar Kelimeler:** Hemşirelik, iletişim, toplumsal cinsiyet, rol, tutum.**Abstract****Objective:** The aim of the study is to determine gender role stress and attitudes of senior students in nursing and communication faculties.**Material and Method:** The analytic study was conducted in a descriptive design. The study sample was composed of senior students attending the faculties of nursing and communication of a university in İzmir. The study was completed with a total of 195 students using stratified sampling and random sampling methods. In data collection, the Individual Description Form, Gender Role Attitude Scale (GRAS), Female Gender Role Stress Scale (FGRSS) and Male Gender Role Stress Scale (MGRSS) was used.**Results:** The mean age of the students was 23.36±2.41 years and 40.5% of them were in the nursing department. The female gender role and male gender role scores were significantly higher in the communication faculty students compared to the nursing faculty students (p<0.05). The total FGRSS and GRAS and all subscales were significantly correlated in the female nursing students in a positive direction (p<0.05), whereas the MGRSS and GRAS were not significantly correlated in the male students (p>0.05). The total FGRSS and GRAS and the female-traditional-male gender role subscales were significantly correlated in the female communication students (p<0.05), whereas in the male students the MGRSS was only significantly correlated with the GRAS male gender role subscale in a positive direction (p<0.05).**Conclusion:** The students had higher gender role stress; however, they had an equalitarian attitude. The scores were higher in the females compared to the males, in the communication faculty students compared to the nursing faculty students.**Keywords:** Nursing, communication, gender, role, attitude.

1. Giriş

Gençlik, herhangi bir toplumun değişim ajanıdır, bu nedenle, toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumlarını belirlemek çok önemlidir. Toplumsal beklentiler ve sınırlamalar bireylerin öznel değerlendirmeler yapmasını engellemekte, roller yerine getirilemediğinde ise hem kadında hem erkekte strese neden olmakta ve bu stres 'toplumsal cinsiyet rolü stresi' olarak tanımlanmaktadır (1,2). Cinsiyet eşitliği, toplumsal cinsiyet rolü stresinin önemli bir yordayıcısıdır (3). Toplumsal cinsiyete ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumların görsel ya da yazılı basında yapılan haber, dizi, programlara etkisi olmaktadır (4). Gazete, radyo televizyon ve sinema gibi medya araçlarında işlenen her türlü konunun ise toplumsal algıda etkisi bulunduğu bilinmektedir (5).

Kadınların ortalama 4,5 erkeklerin ise 4,1 saat televizyon izlediği ülkemizde, dizilerde kadınların çoğunlukla toplumsal cinsiyet rollerinin ev işleri ve çocuk ile ilgili olduğu vurgulanırken, erkekler güç timsali, otoriter kişiler olarak gösterilmektedir. Dizilerin yanında televizyonlarda kadınlara yönelik programlarda yine yemek yapımı, ev işleri, çocuk bakımı konularının sık işlendiği görülmektedir. Tartışma programlarında ise görüş alınan kişilerin genelde erkek olması göze çarpan başka bir unsurdur. Toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamaya katkı sağlaması öngörülen diziler desteklenmelidir (6,7). Kadınlarda cinsiyet eşitsizliğinin sonuçları, daha az eğitim alma, daha az iş hayatına katılma ve daha az ekonomik gelir elde etme olarak görülmektedir. Sağlık, toplumsal cinsiyet rolleri ve beklentilerinin getirdiği eşitsizliğin yaşandığı alanlardan biridir. Kadınların yaşadığı beslenme, sağlık bilgilerine, hizmetlerine erişim ve bunlardan yararlanma sorunları beraberinde üreme sağlığı sorunlarını getirmektedir (8). Hemşireler üreme sağlığı hizmetleri ile kadın sağlığının yükseltilmesinde rol oynadığı gibi aile ve toplumun eğitimi ile toplumsal cinsiyet algısının değişiminde de rol oynamaktadır. Medya ve sağlık söz konusu olduğunda hem reklamlık, gazetecilik, radyo-televizyon ve sinema hem de hemşirelik mesleklerinin toplumsal cinsiyet algısı önem kazanmaktadır. Medya toplumsal cinsiyetin oluşumunda rol oynarken hemşireler bu sorunun yarattığı sağlık sorunları ile karşılaşmaktadır. Sağlık personelinin toplumsal cinsiyet bakış açısı ve algılama biçimi, sağlık alanındaki toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin çözümünde etkili olmaktadır (6,9-12). Sağlık sistemi içinde en fazla yer alan ve en fazla iş yüküne sahip sağlık personeli olması açısından hemşireler, toplumsal cinsiyet eşitliğinin farkında olup, eşitsizliğin önlenmesi için görev alması gereken meslek gruplarındandır.

Toplumsal cinsiyet rolleri oluşurken toplumun geleneksel yapısının yanında din, hukuk, kitle iletişim araçları, reklamlar, televizyon, sinema, sosyal medya da etkili olmaktadır (4). Bu bağlamda gelecekte bu alanda çalışacak olan iletişim fakültesi öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rolleri ve tutumlarının belirlenmesi ve cinsiyet ayrımcılığı konusunda farkındalık yaratılması önemlidir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) Raporu'nda medya sektöründe çalışmakta olanlara toplumsal cinsiyet ile ilgili eğitim verilmesi önerilirken, geleceğin medyasını şekillendirecek olan İletişim Fakültesi öğrencilerine de üniversitelerde toplumsal cinsiyet ve medya derslerinin verilmesi önerilmektedir (6). Ülkemizde iletişim

fakültelerinin de bazı bölümlerinde (6) ve çoğu hemşirelik fakültesinde bu dersler verilmekte (12-16) geleceğin hemşireleri ve medya çalışanları meslek yaşamlarına hazırlanmaktadır.

Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin ortaya çıkardığı sorunların tanınması ve yönetilmesi konusunda sağlık personeli olarak hemşireleri yetiştiren hemşirelik bölümlerinin/ fakültelerinin eğitimleri de önemli ve etkilidir. Öğrencilerin toplumsal cinsiyet rol ve tutumlarının belirlenmesi, hemşirelik bakımının kalitesine dolayısıyla hasta memnuniyetine yansiyacaktır. Literatür incelendiğinde toplumsal cinsiyet rolü stresini değerlendiren ve cinsiyet rolü stresi ile cinsiyet eşitliği arasındaki ilişkiyi inceleyen sınırlı çalışmaya rastlanmıştır (1,3,17).

1.1. Amaç

Bu çalışmanın amacı, hemşirelik ve iletişim fakültesi öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rolü tutumlarını ve streslerini belirlemek ve cinsiyet rolü tutumları ve stresleri arasındaki ilişkiyi incelemektir. Ayrıca, tüm öğrencilerde toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin farkındalık yaratılması hedeflenmektedir.

1.2. Araştırma Soruları

- Hemşirelik ve iletişim fakültesi öğrencilerinin cinsiyete, fakülteye ve toplumsal cinsiyet dersi alma durumlarına göre toplumsal cinsiyet rolü tutumları nasıldır?
- Kız öğrencilerin fakülteye ve toplumsal cinsiyet dersi alma durumlarına göre toplumsal cinsiyet rolü stres düzeyleri nasıldır?
- Erkek öğrencilerin fakülteye ve toplumsal cinsiyet dersi alma durumlarına göre toplumsal cinsiyet rolü stres düzeyleri nasıldır?
- Hemşirelik ve iletişim fakültesi öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rolü tutumları ile stres düzeyleri arasında ilişki var mıdır?

2. Gereç ve Yöntem

2.1. Araştırmanın Tipi

Tanımlayıcı tipte analitik bir çalışmadır.

2.2. Araştırmanın Yapıldığı Yer

Çalışma, 01-30 Haziran 2019 tarihleri arasında İzmir ilindeki bir üniversitede uygulanmıştır. Üniversitenin 2017-2018 yılı ders müfredatında hem hemşirelik fakültesinde (18) hem iletişim fakültesinde (19) toplumsal cinsiyet konusunda seçmeli dersler yer almıştır. Daha sonra müfredatta değişiklik yapılmıştır. Çalışmanın yapıldığı dönemde, önceki müfredat kapsamında toplumsal cinsiyet dersini almış öğrencilere ulaşabilmek için fakültelerin son sınıf öğrencileri seçilmiştir.

2.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini; İzmir ilindeki bir üniversitede 2018-2019 eğitim öğretim yılında son sınıfta eğitim gören, hemşirelik fakültesi öğrencileri (N=250) ile iletişim fakültesinin radyo-televizyon ve sinema (N=211), reklamlık (N=125) ve gazetecilik bölümü (N=179) öğrencileri (N=515) oluşturmuştur. Bu iki fakültenin seçilme nedeni, toplumsal cinsiyet eğitiminde ve bakış açısında önemli rolü olduğu düşünülen meslek gruplarını yetiştiren bölümlerinin olmasıdır.

Araştırmada çok-aşamalı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. İlk aşamada evreni bilinen örnekleme hesaplama yöntemi kullanılmıştır. Hemşirelik ve iletişim fakültelerinde kayıtlı son sınıf öğrenci sayısı toplam 765'tir. Ortalama parametresine göre hesaplama yapılmış (20) ve örnekleme sayısı 157 olarak belirlenmiştir. Ortalama değeri için Egelioglu Cetişli ve arkadaşlarının (2017) çalışması (15) referans alınmıştır.

İkinci aşamada örneklemin belirlenmesinde tabakalı örnekleme ve tesadüfi örnekleme yöntemleri kullanılmıştır. Üniversite bünyesinde bulunan ve toplumsal cinsiyet eğitimi dersinin de yer aldığı hemşirelik fakültesi ve iletişim fakültesi bir tabaka olarak ele alınmıştır. Bu fakültelerde bulunan öğrencilerin, toplam öğrenci sayısına göre oranı dikkate alınarak her bir fakülteden ulaşılması planlanan kız ve erkek öğrenci sayısı belirlenmiştir.

Veri toplama sonucunda; hemşirelik fakültesinden 67 kız, 12 erkek toplam 79 öğrenciye ulaşılmıştır. İletişim fakültesi reklamcılık bölümünden 20 kız, 14 erkek, gazetecilik bölümünden 19 kız, 28 erkek, radyo televizyon ve sinema bölümünde 9 kız, 26 erkek öğrenciye (toplam 116) ulaşılmıştır. Araştırma toplam 195 öğrenci ile tamamlanmıştır.

2.4. Veri Toplama Yöntem ve Araçları

Araştırmada, gönüllü öğrencilere araştırmacılar tarafından hazırlanan Birey Tanıtım Formu, Toplumsal Cinsiyet Rolü Tutum Ölçeği, Kadın Toplumsal Cinsiyet Rolü Stres Ölçeği ve Erkek Toplumsal Cinsiyet Rolü Stres Ölçeği uygulanmış, veriler öz bildirim yöntemi ile toplanmıştır.

2.4.1. Birey Tanıtım Formu

Öğrencilerin sosyo-demografik ve kültürel özelliklerine ilişkin bilgilerin yer aldığı, literatür doğrultusunda araştırmacılar tarafından hazırlanan 10 sorudan oluşmaktadır (1,2,21).

2.4.2. Toplumsal Cinsiyet Rolü Tutum Ölçeği (TCRTÖ)

Zeyneloğlu ve Terzioğlu tarafından (22) 2011 yılında bireylerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçek 38 madde olup, beş faktörlü ve 5'li likert tipindedir. Ölçekteki toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin geleneksel tutum cümleleri ters kodlanmaktadır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 190; en düşük puan ise 38'dir. Alınan en yüksek değer öğrencinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin eşitlikçi tutuma, en düşük değer ise geleneksel tutuma sahip olduğunu göstermektedir. Ölçeğin alt boyutları incelendiğinde; Eşitlikçi Cinsiyet Rolü, Kadın Cinsiyet Rolü, Evlilikte Cinsiyet Rolü, Geleneksel Cinsiyet Rolü alt boyutları 8'er maddeden oluşmakta ve bu alt boyutlardan alınabilecek minimum puan sekiz maksimum puan ise 40'tır. Erkek Cinsiyet Rolü alt boyutu ise altı maddeden oluşmakta ve bu alt boyuttan alınabilecek minimum puan altı maksimum puan ise 30'dur. Ölçeğin tamamı için Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı 0,92'dir (22). Bu çalışmadaki cronbach alfa katsayısı genel ölçek için 0,95, eşitlikçi cinsiyet rolü için 0,88, kadın cinsiyet rolü için 0,76, evlilikte cinsiyet rolü için 0,87, geleneksel cinsiyet rolü için 0,82, erkek cinsiyet rolü için 0,81 olarak bulunmuştur.

2.4.3. Kadın Toplumsal Cinsiyet Rolü Stresi Ölçeği (KTCRSÖ)

Ölçek Koç ve ark. (2017) tarafından kadın üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rolü stresi düzeyini

ölçmek amacı ile geliştirilmiştir (23). Ölçek 20 madde, 4 faktörlüdür. Beşli likert tipinde olup benim için hiç stres verici değil (1) ile benim için çok stres verici (5) arasında derecelendirilmektedir. Ölçekte ters kodlanan madde bulunmamakta ve ölçekten alınabilecek puan 20 ile 100 arasında değişmektedir. Ölçekten alınan yüksek puan, bireyin toplumsal cinsiyet rolü stresinin fazlalığına işaret eder. Ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı 0,92'dir (23). Bu çalışmada ise 0,99 olarak bulunmuştur.

2.4.4. Erkek Toplumsal Cinsiyet Rolü Stresi Ölçeği (ETCRSÖ)

Ölçek Bayar ve ark. (2018) tarafından erkek üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rolü stresinin ölçülmesi amacıyla geliştirilmiştir (2). Erkek öğrencilerde toplumsal cinsiyet rollerinin gereğini yerine getirme konusunda algılanan baskının ölçülmesini hedefleyen ölçeğin alt boyutları olmayıp toplama puanına göre değerlendirilmektedir. Ölçek 27 madde, 7 faktörlüdür. Ölçeğin faktörleri boyut özelliği taşımamaktadır. Bu nedenle toplam puan kullanılması önerilmektedir. Beşli likert tipinde olup benim için hiç stres verici değil (1) ile benim için çok stres verici (5) arasında derecelendirilmektedir. Ters puanlanan madde bulunmamaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 27, en yüksek puan ise 135'tir. Yüksek puan bireyin toplumsal cinsiyet rolü stresinin yüksek olduğu anlamına gelir. Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı 0,90'dır (2). Bu çalışmada ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı 0,96 olarak hesaplanmıştır.

2.5. Veri Toplama Süreci

Araştırma, İzmir'deki bir üniversitesinin hemşirelik ve iletişim fakültelerinde 30 Mayıs-30 Haziran 2019 tarihleri arasında yürütülmüştür. Fakültelerin son sınıf öğrencisi olan ve çalışmaya katılmayı gönüllü olarak kabul eden öğrenciler çalışmaya dâhil edilmiştir. Katılımcıların bilgilendirilmiş yazılı onamları alındıktan sonra, öğrencilerin ders dışı zamanlarında, sınıf ve kantinlerde anket formları uygulanmıştır. Anketlerin uygulanması 15-20 dk sürmüştür.

2.6. Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmanın yapılabilmesi için Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'ndan izin alınmıştır (Tarih: 30.05.2019 Karar No:05/16-292). Araştırmanın yürütülebilmesi için, kurumlardan ve ölçekler için yazarlardan yazılı izinler alınmıştır. Araştırmaya katılan tüm öğrencilere araştırmanın amacı, yöntemi ve beklenen yararları "Bilgilendirilmiş Olur Formu" kullanılarak açıklanmış, yazılı onam alınmıştır. Çalışma, Helsinki Deklarasyonu prensiplerine uygun olarak gerçekleştirilmiştir.

2.7. Veri Analizi ve Değerlendirilme Yöntemi

Araştırmadan elde edilen verilerin analizi SPSS 22.0 istatistik paket programında gerçekleştirilmiştir. Çalışmaya katılan öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri sayı, yüzde ve ortalama olarak verilmiştir. Veri analizinde normal dağılım ve varyansların homojenliğini ölçmek amacıyla Kolmogorov Smirnov testi uygulanmıştır. Ardından öğrencilerin bazı özelliklerine göre, ölçeklerden elde edilen puanlar nonparametrik (Mann Whitney U ve Kruskal Wallis) testler kullanılarak analiz edilmiştir. Farkın hangi gruptan kaynaklandığını görebilmek için düzeltilmiş Bonferroni testi yapılmıştır. Ölçeklerin ilişkisini test etmek için ise Spearman korelasyon analizi uygulanmıştır.

3. Bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilerin bazı tanıtıcı özellikleri Tablo 1'de verilmiştir. Öğrencilerin %69,7'sinin 23 yaş ve altı grubunda olup yaş ortalaması $23,36 \pm 2,41$ 'dir. Öğrencilerin %59,0'ının kadın, %40,5'inin hemşirelik bölümünde olduğu, %62,0'ının en uzun süre ilde yaşadığı, %29,2'sinin yurtta kaldığı, %39,5'inin annesinin, %29,7'sinin babasının eğitim durumunun ilkököl, %62,6'sının gelirinin gidere denk, %40,0'ının kardeş cinsiyetinin kız olduğu ve %24,1'inin toplumsal cinsiyet dersi aldığı tespit edilmiştir (Tablo 1).

Öğrencilerin ölçeklere ilişkin toplam puan ortalamaları Tablo 2'de verilmiştir. TCRTÖ toplam puan ortalaması $165,96 \pm 22,2$ olup, eşitlikçi cinsiyet rolü ortalamasının $26,48 \pm 4,19$, kadın cinsiyet rolü ortalamasının $33,53 \pm 5,46$, evlilikte cinsiyet rolü ortalamasının $36,57 \pm 5,16$, geleneksel cinsiyet rolü ortalamasının $33,48 \pm 5,97$ ve erkek cinsiyet rolü ortalamasının ise $26,48 \pm 4,20$ olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin toplumsal cinsiyet rolü stresi incelendiğinde kadınların toplam puan ortalamasının (KTCRSÖ) $81,81 \pm 23,12$, erkeklerin toplam puan ortalamasının (ETCRSÖ) ise $90,04 \pm 27,49$ olduğu saptanmıştır (Tablo 2).

Araştırmaya katılan öğrencilerin toplumsal cinsiyet rolü tutum ölçeği ve alt boyutlarının puanlarının cinsiyet, fakülte ve toplumsal cinsiyet dersi alma durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığı Tablo 3'te verilmiştir. Cinsiyete göre kız öğrencilerin TCRTÖ toplam ölçek medyanlarının erkeklerin medyanlarına göre anlamlı olarak daha yüksek olduğu bulunmuştur ($p=0,001$). Kız öğrencilerin eşitlikçi cinsiyet rolü, kadın cinsiyet rolü, evlilikte cinsiyet rolü, geleneksel cinsiyet rolü ve TCRTÖ toplam puanlarının erkek öğrencilerden anlamlı olarak yüksek olduğu görülmüştür ($p<0,05$). İletişim fakültesi öğrencilerinin kadın cinsiyet rolü, erkek cinsiyet rolü puanlarının hemşirelik öğrencilerinden anlamlı olarak yüksek olduğu saptanmıştır ($p<0,05$). Toplumsal cinsiyet dersi alan öğrencilerin kadın cinsiyet rolü ve erkek cinsiyet rolü puanlarının dersi almayan öğrencilerden anlamlı olarak yüksek olduğu bulunmuştur ($p<0,05$) (Tablo 3).

Öğrencilerin kadın toplumsal cinsiyet rolü stresi ölçeği puanlarının fakülte ve toplumsal cinsiyet dersi alma durumuna göre farklılaşıp farklılaşmadığı Tablo 4'te verilmiştir. İletişim fakültesi öğrencileri ile hemşirelik fakültesi öğrencilerinin KTCRSÖ ve ETCRSÖ puanlarının farklılaşmadığı saptanmıştır ($p>0,05$). Toplumsal cinsiyet dersi alan öğrencilerin KTCRSÖ toplam puanlarının dersi almayan öğrencilerden, dersi almayan öğrencilerin ETCRSÖ toplam puanlarının dersi alanlardan yüksek olduğu görülmüştür. Ancak öğrencilerin toplumsal cinsiyet dersi alma durumuna göre KTCRSÖ ve ETCRSÖ puanlarının anlamlı olarak farklılaşmadığı bulunmuştur ($p>0,05$) (Tablo 4).

Hemşirelik öğrencilerine ait Sperman korelasyon sonuçları Tablo 5'te verilmiştir. KTCRSÖ ile eşitlikçi cinsiyet rolü arasında istatistiksel açıdan anlamlı ve pozitif yönlü ($r=0,488$; $p<0,05$), KTCRSÖ ile kadın cinsiyet rolü arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü ($r=0,473$; $p<0,05$), KTCRSÖ ile evlilikte cinsiyet rolü arasında istatistiksel açıdan anlamlı ve pozitif yönlü ($r=0,480$; $p<0,05$), KTCRSÖ ile geleneksel cinsiyet rolü arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü ($r=0,435$; $p<0,05$), KTCRSÖ ile erkek cinsiyet rolü arasında istatistiksel açıdan anlamlı ve pozitif yönlü ($r=0,460$; $p<0,05$), KTCRSÖ ile TCRTÖ arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü ($r=0,587$; $p<0,05$) bir ilişki tespit edilmiştir. ETCRSÖ ile TCRTÖ arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişkinin olmadığı görülmüştür ($p>0,05$) (Tablo 5).

Tablo 1. Öğrencilerin Tanıtıcı Özellikleri (n=195)

Tanıtıcı Özellikler	Sayı (n)	Yüzde (%)
Yaş Grup		
23 ve altı	136	69,7
24 ve üzeri	59	30,3
Yaş ortalaması	23,36±2,41 (min:20, max:45)	
Cinsiyet		
Kadın	115	59,0
Erkek	80	41,0
Bölüm		
Hemşirelik	79	40,6
Gazetecilik	47	24,1
Radio Televizyon ve Sinema	35	17,9
Reklamcılık	34	17,4
En uzun yaşanan yer		
İl	121	62,0
İlçe	62	31,8
Köy	12	6,2
Şu anda nerede yaşıyor		
Devlet yurdu/özel yurt	57	29,3
Evde tek başına	26	13,3
Ailesiyle ya da aileden biriyle	50	25,6
Arkadaşlarıyla evde	49	25,1
Diğer (kurum ve derneklere ait misafirhane)	13	6,7
Anne eğitim durumu		
Okuryazar değil	15	7,7
Okuryazar	7	3,5
İlkokul	77	39,5
Ortaokul	29	14,9
Lise	45	23,1
Üniversite	21	10,8
Lisansüstü	1	0,5
Baba eğitim durumu		
Okuryazar değil	2	1,0
Okuryazar	8	4,1
İlkokul	58	29,7
Ortaokul	31	15,9
Lise	47	24,1
Üniversite	45	23,1
Lisansüstü	4	2,1
Gelir durumu		
Gelir gidere denk	122	62,6
Gelir giderden az	48	24,6
Gelir giderden fazla	25	12,8
Kardeş cinsiyet		
Kardeşi yok	27	13,8
Kız	78	40,0
Erkek	57	29,3
Hem kız hem erkek	33	16,9
Toplumsal cinsiyet dersi alma durumu		
Evet	47	24,1
Hayır	148	75,9

Tablo 2. Öğrencilerin Toplumsal Cinsiyet Rolü Tutum Ölçeği (TCRTÖ) ve Alt Boyutları, Kadın Toplumsal Cinsiyet Rolü Stresi Ölçeği (KTCRSÖ), Erkek Toplumsal Cinsiyet Rolü Stresi Ölçeği (ETCRSÖ) Toplam Puan Ortalamaları

Ölçekler	n	Minimum	Maksimum	Ort±SS
TCRTÖ	195	81,00	190,00	165,96±22,12
Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	195	8,00	30,00	26,48±4,19
Kadın Cinsiyet Rolü	195	14,00	40,00	33,53±5,46
Evlilikte Cinsiyet Rolü	195	16,00	40,00	36,57±5,16
Geleneksel Cinsiyet Rolü	195	13,00	40,00	33,48±5,97
Erkek Cinsiyet Rolü	195	8,00	30,00	26,48±4,20
KTCRSÖ	115	20,00	100,00	81,81±23,12
ETCRSÖ	80	33,00	135,00	90,04±27,49

Tablo 3. Cinsiyet, Fakülte ve Toplumsal Cinsiyet Dersi Alma Durumuna Göre Toplumsal Cinsiyet Rolü Tutum Ölçeği (TCRTÖ) ve Alt Boyutlarının Puanlarının Farklılık Gösterme Durumu

	Ölçek Alt Boyutları					
	Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	Kadın Cinsiyet Rolü	Evlilikte Cinsiyet Rolü	Geleneksel Cinsiyet Rolü	Erkek Cinsiyet Rolü	TCRTÖ Toplam
	Medyan (min-max)	Medyan (min-max)	Medyan (min-max)	Medyan (min-max)	Medyan (min-max)	Medyan (min-max)
Cinsiyet						
Kadın	39,00 (21-40)	35,00 (22-40)	40,00 (21-40)	36,00 (14-40)	28,00 (14-30)	174,00 (108-190)
Erkek	36,50 (8-40)	34,00 (14-40)	37,00 (16-40)	32,50 (13-40)	28,00 (8-30)	165,00 (81-190)
U*	3526,00	3769,00	3002,50	3338,00	4307,50	3335,50
p	0,004*	0,031*	0,000*	0,001*	0,436	0,001*
Fakülte						
Hemşirelik	38,00 (20-40)	33,00 (14-40)	39,00 (18-40)	34,00 (14-40)	26,00 (8-30)	167,00 (81-190)
İletişim	38,00 (8-40)	36,00 (19-40)	39,00 (16-40)	35,00 (13-40)	29,00 (14-30)	176,00 (103-190)
U*	4554,50	3535,00	4482,00	4163,00	3465,50	4052,00
p	0,942	0,007*	0,788	0,277	0,003*	0,170
Toplumsal cinsiyet dersi alma durumu						
Evet	38,00 (19-40)	36,00 (21-40)	40,00 (20-40)	36,00 (22-40)	30,00 (16-30)	179,00 (121-190)
Hayır	38,00 (8-40)	34,00 (14-40)	39,00 (16-40)	34,00 (13-40)	27,00 (8-30)	171,00 (81-190)
U*	3351,50	2668,00	3150,00	2767,00	2708,50	2811,50
p	0,700	0,016*	0,311	0,034*	0,018*	0,048*

*U: Mann Whitney U testi

Tablo 4. Fakülte ve Toplumsal Cinsiyet Dersi Alma Durumuna Göre Kadın Toplumsal Cinsiyet Rolü Stresi Ölçeği (KTCRSÖ) ve Erkek Toplumsal Cinsiyet Rolü Stresi Ölçeği (ETCRSÖ) Puanlarının Farklılık Gösterme Durumu

Fakülte	Ölçekler	
	KTCRSÖ	ETCRSÖ
	Medyan (min-max)	Medyan (min-max)
Hemşirelik	83,00 (20-100)	92,50 (56-114)
İletişim	96,00 (20-100)	92,00 (33-135)
U*	1286,50	401,50
p	0,062	0,930
Toplumsal cinsiyet dersi alma durumu		
Evet	96,00 (20-100)	81,00 (33-135)
Hayır	88,50 (20-100)	94,00 (37-135)
U*	890,50	554,50
p	0,230	0,217

*U: Mann Whitney U testi

Tablo 5. Hemşirelik ve İletişim Fakültesi Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rolü Tutum Ölçeği (TCRTÖ) ve Alt Boyutları ile KTCRSÖ, ETCRSÖ İlişkisi

Hemşirelik Fakültesi		KTCRSÖ			ETCRSÖ		
Ölçekler Alt Boyutları	n	r*	p	n	r*	p	
Eşitlikçi cinsiyet rolü	67	0,488	0,000*	12	0,187	0,561	
Kadın cinsiyet rolü	67	0,473	0,000*	12	0,298	0,347	
Evlilikte cinsiyet rolü	67	0,480	0,000*	12	0,154	0,632	
Geleneksel cinsiyet rolü	67	0,435	0,000*	12	0,326	0,301	
Erkek cinsiyet rolü	67	0,460	0,000*	12	0,116	0,719	
TCRTÖ toplam	67	0,587	0,000*	12	0,231	0,471	
İletişim Fakültesi		KTCRSÖ			ETCRSÖ		
Ölçekler Alt Boyutları	n	r*	p	n	r*	p	
Eşitlikçi cinsiyet rolü	48	0,112	0,448	68	-0,035	0,779	
Kadın cinsiyet rolü	48	0,306	0,034*	68	0,223	0,067	
Evlilikte cinsiyet rolü	48	0,266	0,068	68	0,087	0,480	
Geleneksel cinsiyet rolü	48	0,391	0,006*	68	0,201	0,101	
Erkek cinsiyet rolü	48	0,297	0,040*	68	0,264	0,030*	
TCRTÖ toplam	48	0,337	0,019*	68	0,179	0,144	

*r: Sperman korelasyon testi

İletişim fakültesi öğrencilerine ait Sperman korelasyon sonuçları Tablo 5'te incelendiğinde, KTCRSÖ ile kadın cinsiyet rolü arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü ($r=0,306$; $p<0,05$), KTCRSÖ ile geleneksel cinsiyet rolü arasında istatistiksel açıdan anlamlı ve pozitif yönlü ($r=0,391$; $p<0,05$), KTCRSÖ ile erkek cinsiyet rolü arasında anlamlı ve pozitif yönlü ($r=0,297$; $p<0,05$), KTCRSÖ ile TCRTÖ arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü ($r=0,337$; $p<0,05$) bir ilişki tespit edilmiştir. ETCRSÖ ile sadece erkek cinsiyet rolü arasında istatistiksel açıdan anlamlı ve pozitif yönlü ($r=0,264$; $p<0,05$) bir ilişki saptanmıştır (Tablo 5).

4. Tartışma

Mezun olduklarında toplumsal cinsiyet eşitliği anlamında en fazla değişimi yaratabilecek olan hemşirelik ve iletişim fakültesi öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rolü tutumları ve streslerinin değerlendirildiği bu çalışmada TCRTÖ'den alınan toplam puan ile alt boyutlardan alınan puanlar değerlendirildiğinde öğrencilerin puan ortalamaları oldukça yüksek olup eşitlikçi tutuma sahip oldukları bulunmuştur. Araştırma sonucuna paralel olacak şekilde Yılmaz ve Çiçek (2021)'in üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rolü tutumlarını inceleyen çalışmasında da TCRTÖ'den alınan toplam puanın yüksek olduğu ve öğrencilerin eşitlikçi tutuma sahip olduğu görülmüştür (24). Yapılan diğer çalışma sonuçları da (25–28) araştırma sonuçlarına benzer nitelikte yüksek düzeyde eşitlikçi tutum sonucuna ulaşımlardır. Çalışma sonucuna literatürün paralellik göstermesinin, sağlık alanında okuyan, lisans eğitimi alan ve benzer sınıf düzeyinde olan öğrencilerden oluşan örneklem grubunda çalışılmış olmasından kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Bu bağlamda sağlık alanında okuyan öğrencilerin yüksek düzeyde eşitlikçi tutuma sahip olmaları gelecek açısından umut vericidir. Araştırma sonucundan farklı olarak Palas Karaca ve Çubukçu Aksu (2020)'nun sağlık hizmetleri yüksekokulu

öğrencileri ile yaptığı çalışmada eşitlikçi tutumun orta düzeyde olduğu belirtilmiştir (29). Bu farklılığın Palas Karaca ve Çubukçu Aksu'nun çalışmasında ön lisans eğitimi alan farklı bölüm ve sınıflardaki öğrencileri ile çalışılmış olmasından ve kullanılan tutum ölçeğinin farklı olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Toplumsal cinsiyet bakış açısında cinsiyet önemli bir değişkendir. Çalışmada cinsiyet değişkenine göre toplumsal cinsiyet rolü tutumu toplam puan ortalamaları incelendiğinde kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha eşitlikçi bir tutumu olduğu görülmüştür. Araştırma sonucundan farklı olarak Önder ve ark. (2013) tarafından yapılan çalışmada ise alt boyutlara bakıldığında kız öğrencilerin yalnızca eşitlikçi cinsiyet rolü puanı erkek öğrencilere göre daha yüksektir. Toplam puan üzerinden bakıldığında ise araştırma sonucundan farklı olacak şekilde erkeklerin daha eşitlikçi bir tutuma sahip olduğu bulunmuştur (30). Karasu ve ark. (2017) tarafından yapılan çalışmada da erkeklerin kızlardan daha fazla eşitlikçi tutuma sahip olduğu belirlenmiştir (31). Araştırma sonuçlarımıza paralel olacak şekilde literatürde incelenen bazı çalışmalarda da (11,29,32–34) kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha eşitlikçi bir tutuma sahip olduğu gösterilmiştir. Erkeklerin daha geleneksel toplumsal cinsiyet rollerini benimsemeleri ataerki toplum yapısı ile açıklanabilir.

Yapılan çalışmada fakülteye göre TCRTÖ toplam puanı ve alt boyutları incelendiğinde; erkek ve kadın cinsiyet rolü alt boyutlarında iletişim fakültesi öğrencilerinin daha eşitlikçi bir puana sahip olduğu bulunmuştur. Toplam puan üzerinden bakıldığında ise böyle bir sonuca varılamamıştır. Literatür incelendiğinde, üniversite öğrencileri üzerinde yapılan çalışmaların örneklem grubunu genellikle sağlık bilimleri alanı (21,25–29,31,32,35–38), iletişim bölümü öğrencileri (11) ya da birkaç fakülteyi içeren karma grupların (24) oluşturduğu görülmüştür. Literatürde rastlanan bu çalışmalarda farklı alanlardaki öğrencilere yönelik fakülte bazlı bir karşılaştırma yapılmadığı görülmüştür. Yapılan bir çalışmada (34) sağlık, sosyal ve fen grubu öğrencileri arasında karşılaştırma yapılmış ve sağlık alanında öğrenim gören öğrencilerin diğer bölümlerde öğrenim görenlerden daha eşitlikçi tutuma sahip oldukları bulunmuştur. Bizim çalışmamızda iletişim fakültesi öğrencilerinin sosyal alana dahil olduğu kabul edilirse incelenen bu çalışma sonucuna farklılık gösterdiği düşünülebilir. İletişim fakültelerinde eğitim gören öğrenciler geleceğin medya profesyonelleri olarak nitelendirilebilir. İletişim fakültelerinin müfredatına konu ile ilgili derslerin eklenmesi medyada toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamak adına uzun vadede önemli bir kazanım sağlayacaktır (6). Basında, internette ayrımcılık ile mücadelede öğrencilerin eğitimlerinin önemli olduğu düşünülmektedir.

Çalışmada toplumsal cinsiyet dersi alma durumuna göre toplumsal cinsiyet rolü tutumları incelendiğinde dersi alan öğrencilerin daha eşitlikçi bir tutuma sahip olduğu bulunmuştur. Yapılan diğer çalışmalarda da (9,15,39) araştırma sonucuna benzer olarak toplumsal cinsiyet dersi alan öğrencilerin daha eşitlikçi bir tutuma sahip olduğu belirtilmiştir. Araştırma sonucundan farklı olarak Elgün ve Alemdar (2017)'in çalışmasında ise toplumsal cinsiyet dersi alanın öğrencilerin tutumlarında bir farklılık oluşturmadığı belirtilmiştir (11).

Yapılan çalışmada fakülteye ve toplumsal cinsiyet dersi alma durumuna göre kadın ve erkek öğrencilerin toplumsal cinsiyet rolü streslerinin değişmediği bulunmuştur. Kargin ve arkadaşlarının (2021) yaptığı çalışmada hemşirelik, beslenme ve diyetetik, fizik tedavi ve rehabilitasyon ve ebelik öğrencileri arasında karşılaştırma yapılmış ve araştırma sonucundan farklı olarak kadın toplumsal cinsiyet rolü stresi puanının bölümlere göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği belirlenmiştir. En yüksek puanı fizik tedavi ve rehabilitasyon öğrencileri alırken en düşük puanı ise hemşirelik bölümü öğrencileri almıştır (17). Literatür incelendiğinde toplumsal cinsiyet rolü stres düzeylerini, toplumsal cinsiyet dersi alma durumuna göre inceleyen çalışmaya ise rastlanamamıştır. Toplumsal cinsiyet eşitliği konusu toplumsal cinsiyet eşitliği dersi ya da medya okuryazarlığı dersi gibi farklı dersler kapsamında da işlenebilir. Toplumsal cinsiyet eşitliğine vurgu yapan derslerin alınma durumu ile toplumsal cinsiyet rolü stresini inceleyen çalışmalara gereksinim vardır. Bu çalışmada her iki bölümdeki öğrencilerin de "toplumsal cinsiyet ve kadın sağlığı", "toplumsal cinsiyet", "toplumsal cinsiyet ve medya" ve "toplumsal cinsiyet ve iletişim" gibi toplumsal cinsiyet eşitliğine ilişkin derslerden almış olması, toplumsal cinsiyet eşitliği rolü stres puanlarının etkilenmemesine ve fakülte bazı farklılığın oluşmamasına neden olmuş olabilir. Toplumsal cinsiyet eşitliği dersi almanın eşitlikçi toplumsal cinsiyet rolü oluşturmada etkili olduğu düşünülürse dolaylı olarak toplumsal cinsiyet rolü stresini de etkileyebileceği düşünülmektedir.

Çalışmada öğrencilerin cinsiyete göre toplumsal cinsiyet rolü stresleri ile tutumları arasındaki ilişki incelenmiş ve kadınların stres düzeyleri arttıkça toplumsal cinsiyet rolü tutum puanlarının daha eşitlikçi olma yönünde arttığı görülmüştür. Literatür incelendiğinde toplumsal cinsiyet rolü stresi ve toplumsal cinsiyet rolü tutumu arasındaki ilişkiyi inceleyen sınırlı çalışmaya rastlanmıştır (1,3). Bayar ve ark. (2017) tarafından yapılan çalışmada geleneksel ve eşitlikçi toplumsal cinsiyet rolünün kadın toplumsal cinsiyet rolü stresinin pozitif yönde anlamlı yordayıcıları olduğunu göstermektedir (1). Kurtuluş ve ark. (2021) tarafından yapılan çalışmada cinsiyet eşitliği, cinsiyet rolü stresinin önemli bir yordayıcısı olarak ifade edilmiştir. Araştırma sonucuna benzer olarak kadın üniversite öğrencilerinde toplumsal cinsiyet eşitliği düşüncesi arttıkça toplumsal cinsiyet rollerinden kaynaklanan stres düzeylerinin de arttığı bulunmuştur (3). Bireyler toplumun kendilerine belirlediği roller kapsamında kadın ya da erkek olmayı öğrenerek büyürler (40). Genel olarak kadınlar aile, iş ve sosyal yaşamda daha dezavantajlı konumda bulunmaları ve bu olumsuz durumu kendi lehlerine değiştirme yönünde duydukları güçlü istek nedeniyle toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin daha eşitlikçi bir yaklaşım sergileyebilmektedir (41). Kadınların toplumda dezavantajlı konumda bulunmalarının, toplumsal cinsiyet rolü stres düzeylerini artırıp daha eşitlikçi bir tutum sergilemelerine yol açabileceği düşünülebilir.

Avrupa Birliği Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Stratejisi kapsamında, kadınların heterojen bir grup olarak kabulü ve çeşitli kişisel/sosyal özelliklere bağlı olarak kesişen ayrımcılıkla karşılaşılabildikleri ve dolayısıyla farklı gruplardaki kadınların ve kız çocuklarının özel ihtiyaçlarına ve koşullarına cevap verilmesi gerektiği belirtilmektedir (10). Sürdürülebilir kalkınma hedeflerinden beşincisi toplumsal cinsiyet eşitliğini kapsamaktadır. Bu bağlamda cinsiyet eşitliğinin sağlanması için geleceğin sağlık çalışanı olan hemşirelerin ve medyada rol alacak iletişim öğrencilerinin üniversite yıllarından başlayarak farkındalıklarının artırılması gerekmektedir.

4.1. Çalışmanın Sınırlılıkları

Çalışmamızda, sadece iki fakültenin son sınıf öğrencilerinin örneklemini oluşturması ve verilerin öz bildirim yöntemi ile toplanmış olması çalışmanın sınırlılığı olarak kabul edilebilir. Çalışmanın tek bir bölge ve kurumda yapılmasından dolayı çalışma sonuçları evrene genellenemez.

5. Sonuç ve Öneriler

Öğrencilerin toplumsal cinsiyet rolü streslerinin yüksek olduğu ancak eşitlikçi tutuma sahip oldukları bulunmuştur. Kadınların erkeklerden, iletişim fakültesi öğrencilerinin hemşirelik fakültesi öğrencilerinden daha yüksek puan aldığı görülmektedir. Toplumsal cinsiyet rolünün oluşumunda medyanın etkisinin varlığı bilinmektedir. Medya sektöründe çalışan kişilerin toplumsal cinsiyet rolleri ile ilgili tutumlarının ve stresinin yapılan görsel ya da yazılı yayıncılıkta etkili olduğu düşünülmektedir. Eğitim ve danışmanlık rolü olan hemşirelerin toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda farkındalığının olması ve toplumu bu konuda yönlendirmesi gerekmektedir. Bu nedenle toplumsal cinsiyet ile ilgili verilen eğitimlerle geleceğin medyasına yön verecek iletişim fakültesi öğrencilerinin ve sağlık bakımı sunacak hemşirelik fakültesi öğrencilerinin aldıkları toplumsal cinsiyet eğitimi büyük öneme sahiptir. Toplumsal cinsiyet ayrımcılığını ortadan kaldırmak için tüm eğitim yıllarında gençlerde farkındalık yaratılmalı, tüm toplum destek vermek üzere seferber edilmelidir.

6. Alana Katkısı

Literatür incelendiğinde hem sağlık hem medyayı kapsayan, toplumsal cinsiyet konusunda her iki grup üniversite öğrencilerinin tutum ve streslerinin yer aldığı çalışma örneğine rastlanamamıştır. Bu çalışmanın, toplumda eşitlikçi cinsiyet rolü tutumu kazanılmasında yönlendirici rolü olduğu düşünülen hemşirelik ve iletişim fakültesi öğrencilerinin bakış açılarının belirlenmesinde ve literatüre katkı sağlanmasında önemli olduğu düşünülmektedir. Ayrıca yapılan bu çalışma ile meslek yaşamına atılmaya en yakın olan son sınıf öğrencilerinde toplumsal cinsiyet rolleri ile ilgili farkındalık yaratılmıştır.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmanın yapılabilmesi için Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'ndan izin alınmıştır (Tarih: 30.05.2019 Karar No:05/16-292). Araştırmanın yürütülebilmesi için, kurumlardan ve ölçekler için yazarlardan yazılı izinler alınmıştır. Araştırmaya katılan tüm öğrencilere araştırmanın amacı, yöntemi ve beklenen yararları "Bilgilendirilmiş Olur Formu" kullanılarak açıklanmış, yazılı onam alınmıştır. Çalışma, Helsinki Deklarasyonu prensiplerine uygun olarak gerçekleştirilmiştir.

Çıkar Çatışması

Bu makalede herhangi bir nakdi/aynı yardım alınmamıştır. Herhangi bir kişi ve/veya kurum ile ilgili çıkar çatışması yoktur.

Yazarlık Katkısı

Fikir/Kavram: ÖDB; **Tasarım:** ÖDB, GI, SG; **Denetleme:** ÖDB; **Kaynak ve Fon Sağlama:** ÖDB, GI, SG; **Malzemeler:** GI, SG; **Veri Toplama ve/veya İşleme:** ÖDB, GI, SG; **Analiz/Yorum:** ÖDB, GI; **Literatür Taraması:** ÖDB, GI, SG; **Makale Yazımı:** ÖDB, GI; **Eleştirel İnceleme:** ÖDB.

Kaynaklar

1. Bayar O, Haskan Avcı O, Koc M. Kadın üniversite öğrencilerinde toplumsal cinsiyet rolü stresi, namus anlayışı ve toplumsal cinsiyet rolü tutumu. *Ulakbilge Derg* [Internet]. 2017 Oct 31 [cited 2021 May 26];5(19):1835–53. Available from: <http://www.ulakbilge.com/makale/pdf/1498237019.pdf>
2. Bayar Ö, Haskan Avcı Ö, Koç M. Erkek toplumsal cinsiyet rolü stresi ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Derg* [Internet]. 2018 Mar 15 [cited 2021 May 26];18(1):57–76. Available from: <https://dergipark.org.tr/tr/doi/10.17240/aiuef.2018..371876>
3. Kurtuluş E, Bulut Ateş F. Examination of the relationship between fear of negative evaluation, gender role stress, and gender equality of female university students. *Int J New Trends Educ Their Implic* [Internet]. 2021 [cited 2021 May 26];12(1):1–17. Available from: www.ijonte.org
4. Ak B. Grafik tasarım ve toplumsal cinsiyet. Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Grafik Anasanat Dalı Sanatta Yeterlilik Tezi, İstanbul; 2015.
5. Bilici N. Sağlıkta şiddette medyanın rolü. *Izmir Democr Univ Heal Sci J* [Internet]. 2020 [cited 2021 May 27];3(1):52–72. Available from: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1128427>
6. Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu. Toplumsal cinsiyet eşitliğinde medyanın rolü konulu komisyon raporu [Internet]. TBMM kadın erkek fırsat eşitliği komisyonu yayınları no: 10. 2012 [cited 2021 May 30]. Available from: <http://www.tbmm.gov.tr/komisyon/kefe/index.htm>
7. Toker Erdoğan M. Toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında medya okuryazarlığının rolü [Internet]. T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü Uzmanlık Tezi, Ankara; 2010. Available from: <https://ailevecalisma.gov.tr/media/2534/mugeerdogan.pdf>
8. Basar F, Demirci N. Domestic violence against women in Turkey. *Pakistan J Med Sci* [Internet]. 2018 May 24 [cited 2021 May 26];34(3):660–5. Available from: <http://pjms.com.pk/index.php/pjms/article/view/15139>
9. Uzun Z, Erdem S, Güç K, Şafak Uzun AM, Erdem E. Toplumsal cinsiyet algısı ve toplumsal cinsiyet rollerine eğitimin etkisi: Deneysel bir çalışma. *J Hum Sci* [Internet]. 2017 [cited 2021 May 8];14(1):678–93. Available from: <https://www.j-humansciences.com/ojs/index.php/IJHS/article/view/4354>
10. Akın A, Türkçelik Türkel E. Sağlık hizmetlerine erişimde toplumsal cinsiyet eşitliği haritalama ve izleme çalışması: 2017-2020 güncellemesi, Türkiye’de katılımcı demokrasinin güçlendirilmesi: Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin İzlenmesi Projesi Faz II [Internet]. CEİD Yayınları; 2020 [cited 2021 Jun 4]. 1–70 p. Available from: [https://dspace.ceid.org.tr/xmlui/bitstream/handle/1/1080/Sağlık - Güncelleme Raporu ISBN.pdf?sequence=4&isAllowed=y](https://dspace.ceid.org.tr/xmlui/bitstream/handle/1/1080/Sağlık_Güncelleme_Raporu_ISBN.pdf?sequence=4&isAllowed=y)
11. Elgün A, Yeniçeri Alemdar M. Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarına yönelik bir araştırma: Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi örneği. *Int J Soc Sci Educ Res* [Internet]. 2017 [cited 2021 May 8];3(3):1054–67. Available from: <http://dergipark.gov.tr/ijsser>
12. Zöhre Türkmenoğlu MD, Vefikuluçay Yılmaz D. Hemşirelik öğrenimi gören birinci ve son sınıf üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının belirlenmesi. *J Soc Sci* [Internet]. 2018 Feb [cited 2021 May 29];5(20):278–9. Available from: https://sobider.com/?mod=tammetin&makaleadi=&makaleurl=323645054_4041%20Duygu%20VEF%20C4%B0KULU%C3%87AY%20YILMAZ.pdf&key=31711
13. Bahadır Yılmaz E, Şahin E. Toplumsal cinsiyet eşitliği dersi alan ve almayan ebelik ve hemşirelik öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumlarının karşılaştırılması. *Uluslararası Hakemli Hemşirelik Araştırmaları Derg* [Internet]. 2018 [cited 2021 Jun 4];13(1):65–81. Available from: <https://www.idealonline.com.tr/IdealOnline/lookAtPublications/paperDetail.xhtml?uld=78040&>
14. Gönenç İM, Topuz Ş, Yılmaz Sezer N, Yılmaz S, Büyükkayacı Duman N. Toplumsal cinsiyet dersinin toplumsal cinsiyet algısına etkisi. *Ankara Sağlık Bilim Derg* [Internet]. 2018 [cited 2021 May 5];7(1):22–9. Available from: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/497628>
15. Egelioglu Cetişli N, Top ED, Işık G. Toplumsal cinsiyet eşitliği dersini alan ve almayan üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları. *Florence Nightingale Hemşirelik Derg* [Internet]. 2017 Jul 14 [cited 2021 May 29];25(2):104. Available from: <https://fnjn.org/en/the-gender-attitude-related-rolles-of-university-students-who-continued-or-not-the-gender-equality-course-16689>
16. Başar F. Toplumsal cinsiyet eşitsizliği: kadın sağlığına etkisi. *ACU Sağlık Bilim Derg* [Internet]. 2017 [cited 2021 May 5];3(3):131–7. Available from: https://openaccess.dpu.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/20.500.12438/2094/basar_fatma_2017.pdf?sequence=1&isAllowed=y
17. Kargin M, Aytıp S, Hazar S, Doğan Yükseköl Ö. The relationship between gender role stress and self esteem in students of faculty of health sciences. *Perspect Psychiatr Care* [Internet]. 2021 [cited 2021 May 30];57:363–70. Available from: wileyonlinelibrary.com/journal/ppc
18. Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi müfredat programı [Internet]. [cited 2021 Jun 4]. Available from: https://hemsirelik.ege.edu.tr/tr-3312/fakulte_mufredat_programi.html
19. Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi eğitim planları [Internet]. [cited 2021 Jun 4]. Available from: https://iletisim.ege.edu.tr/tr-4804/egitim_planlari.html
20. Güven Tezcan S. Temel epidemiyoloji. Ankara: Hipokrat Kitabevi; 2017. 330 p.
21. Aydın M, Özen Bekar E, Yılmaz Gören Ş, Sungur MA. Hemşirelik öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sos Bilim Enstitüsü Derg* [Internet]. 2016 [cited 2021 May 10];16(1):223–42. Available from: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/basbed/issue/38792/455842>
22. Zeyneloğlu S, Fisun T. Toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeğinin geliştirilmesi ve psikometrik özellikleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Derg* [Internet]. 2011 [cited 2021 Jun 4];40(4):409–20. Available from: http://www.efdergi.hacettepe.edu.tr/shw_artcl-425.html
23. Koç M, Haskan Avcı Ö, Bayar Ö. Kadın Toplumsal Cinsiyet Rolü Stresi Ölçeği’nin (KTCRSÖ) geliştirilmesi: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Derg [Internet]. 2017 Apr 13 [cited 2021 May 8];1(41):284–97. Available from: <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/mauef/article/view/5000196706>
24. Yılmaz N, Çiçek B. Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarının Bazı Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi. *J Turkish Stud* [Internet]. 2021 [cited 2021 May 30];16(1):437–52. Available from: <https://turkishstudies.net/turkishstudies?mod=tammetin&makaleadi=&key=48114>
25. Gökşin İ, Erzincanlı S. The relationship between nursing students attitudes towards gender roles and care behaviors. *Türkiye Klin Hemşirelik Bilim Derg* [Internet]. 2020 [cited 2021 May 27];12(1):49–55. Available from: <https://www.turkiyeklinikleri.com/article/en-the-relationship-between-nursing-students-attitudes-towards-gender-roles-and-care-behaviors-86889.html>
26. Çal A, Aydın Avcı İ. Hemşire ve ebe öğrencilerin toplumsal cinsiyet rol tutumları ile aile içi şiddete yönelik tutumları ve yaşam değerleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Samsun Sağlık Bilim Derg* [Internet]. 2020 [cited 2021 May 5];5(2):103–12. Available from: <https://dergipark.org.tr/tr/doi/10.47115/jshs.787564>
27. Aktaş D, Polat Külcü D. The relationship between the gender roles of the with perception of honor conception regarding of women of nursing students. *Türkiye Klin J Med Ethics-Law Hist* [Internet]. 2020 [cited 2021 May 8];28(1):1–9. Available from: <https://www.turkiyeklinikleri.com/article/en-the-relationship-between-the-gender-roles-of-the-with-perception-of-honor-conception-regarding-of-women-of-nursing-students-85395.html>
28. Erbil N. Relationship between life values and gender roles attitudes of university students. *Ordu Univ J Nurs Stud* [Internet]. 2019 [cited 2021 May 7];2(1):33–45. Available from: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ouhcd/issue/44850/462945>

29. Palas Karaca P, Çubukçu Aksu S. Sağlık hizmetleri öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ile psikolojik iyi olmaları arasındaki ilişki. Yaşam Becerileri Psikol Derg [Internet]. 2020 Jun 30 [cited 2021 May 8];4(7):91–100. Available from: <https://dergipark.org.tr/doi/10.31461/ybpd.732189>

30. Önder ÖR, Yalçın AS, Gökteş B. Sağlık kurumları yöneticiliği bölümü öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları. Ankara Sağlık Bilim Derg [Internet]. 2013 [cited 2021 May 8];2(1-2-3):55–78. Available from: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ausbid/issue/38416/445620>

31. Karasu F, Göllüce A, Güvenç E, Çelik S. Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları. SDÜ Sağlık Bilim Enstitüsü Derg [Internet]. 2017 [cited 2021 May 7];8(1):21–7. Available from: <http://dergipark.gov.tr/doi/10.22312/sdusbed.303098>

32. Karaçay Yıkar S, Deniz Doğan S, Aydıngülü N, Arslan S, Nazik E. Hemşirelik öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının belirlenmesi: Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi örneği. Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Derg [Internet]. 2020 [cited 2021 May 8];3(2):104–13. Available from: <https://dergipark.org.tr/tr/doi/10.38108/ouhcd.704397>

33. Kurttaş EM, Tuncer M. Sosyal bilgiler öğretmenliği öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algıları (İnönü Üniversitesi örneği). Adıyaman Üniversitesi Sos Bilim Enstitüsü Derg [Internet]. 2020 [cited 2021 May 7];13(35):282–321. Available from: <https://dergipark.org.tr/tr/doi/10.14520/adyusbd.667828>

34. Uçar T, Aksoy Derya Y, Karaaslan T, Akbaş Tunç Ö. Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları ve Şiddet Davranışları. Sürekli Tıp Eğitimi Derg [Internet]. 2017 [cited 2021 May 6];26(3):96–103. Available from: <https://dergipark.org.tr/tr/download/issue-file/6032>

35. Gümüş Z. Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının belirlenmesi. Türkiye Bütüncül Psikoterapi Derg [Internet]. 2019 [cited 2021 May 20];2(3):31–47. Available from: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/bpd/issue/42091/506430>

36. Direk N, Irmak B. Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencilerinde toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumlar. DEÜ Tıp Fakültesi Derg [Internet]. 2017 [cited 2021 May 8];31(3):121–8. Available from: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/deutip/issue/32965/368573>

37. Güven E, Altay B. Ebelik öğrencilerinin kadına uygulanan şiddete ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının belirlenmesi. Samsun Sağlık Bilim Derg [Internet]. 2020 [cited 2021 May 6];5(2):191–200. Available from: <https://dergipark.org.tr/tr/doi/10.47115/jshs.764948>

38. Zeybek V, Kurşun M. Tıp Fakültesi öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları. Pamukkale Med J [Internet]. 2019 [cited 2021 May 8];12(2):225–33. Available from: <https://dergipark.org.tr/tr/doi/10.31362/patd.468353>

39. Özcan A, Karataş N, Seviğ EÜ. Toplumsal cinsiyet eğitiminin üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rol tutumları üzerine etkisi. Res Soc Sci Stud [Internet]. 2017 [cited 2021 May 7];5(4):53–67. Available from: <http://www.rssstudies.com/DergiTamDetay.aspx?ID=504>

40. Adana F, Özvrılmaz S, Taşpınar A. Erkek öğrenci gözüyle toplumsal cinsiyet: Bir üniversite örneği. Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilim Fakültesi Derg [Internet]. 2020 [cited 2021 May 29];4(2):116–23. Available from: <https://dergipark.org.tr/tr/doi/10.46237/amusbfd.533615>

41. Sönmez Y, Bulut Kısaoğlu N, Dönmez KO. Bir Tıp Fakültesinin birinci ve altıncı sınıf öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ve ilişkili faktörler. Smyrna Tıp Derg 2018; 3:14–21.[Internet] [cited 2021 May 8] Available from: https://www.smyrnatipdergisi.com/dosyalar_upload/belgeler/Toplumsal_cinsiyet1541327292.pdf